

LELKI TATÁRDULÁS A NAGYBARACSKAI KERÜLETBEN

A független kisgazdapárti Mojzes Jánosék léktelen terrorral, izgatással és megfélemlítéssel bontják meg a kerület békéjét

BAJA, szeptember 21.

(A Budapesti Hírlap kiküldött munkatársától.) A nagybaracscai mandátum petíció alatt áll. A kerület Teleki János grófot választotta meg kilenc szótöbbséggel, a független kisgazda-párti ellenjelölt Mojzes János pedig a választást panasszal támadta meg, azt állítván, hogy a Nemzeti Egység Pártja javára a választás során különböző hamisítások történtek. A kérdés érdeméhez tartozik még az is, hogy Mojzes János nyilatkozatban bűnvádi feljelentéssel fenyegette meg a mandátum birtokosát, mire Teleki gróf ugyancsak nyilatkozatban kijelentette, hogy a bűnvádi eljárást Mojzes János ellen már meg is indította. És végül: mint a Budapesti Hírlap legutóbb közölte, Hercegszántón a szavazást vezető elnök pártoskodása, a választási jegyzőkönyv és rovatos ívek körül elkövetett machinációk folytán több mint két és félszáz szavazat sikkadt el a Teleki-párti szavazók között.

Ez a rövid tényállás a nagybaracscai ügyben. Minthogy a Bajáról hozzánk érkező hírek léktelen terrorral, megfélemlítéssel, izgatással és bűnvádi eljárásokat maguk után vonó egyéb cselekményekről számoltak be, ellátogattunk a nagybaracscai kerületbe, hogy közelebbről megnézzük: vajjon ez a derék bácskai nép valóban ilyen áldatlan körülmények között szenvedő Mojzesék és korteseinek túrhatalmú agresszív nyomását, vagy pedig csak túlzó hírekkel állunk szembe? Eddig az ellenzékétől mást sem hallottunk a választásokat megelőzően és azután is, minthogy a hatóságok a hivatalos jelölt érdekében dolgoznak. De nem egy kerületből arról értesültünk, hogy az ellenzéki jelölt táborába számbeli erejéhez egyáltalán nem viszonyítható mértékben terrorizál és bontja meg a kerület lakosságának lelki egyensúlyát, társadalmi összetételét és harmóniáját, valóságos hadszíntérre változtatva át ezeket a területeket, ahol békés, türelmes és dolgos magyarok élnek.

Ami most a nagybaracscai kerületben látnunk, az felülmúl minden képzeltet. Végigjártuk a kerület községeit, beszélünk emberekkel és megdöbbenéssel látjuk, hogy alig félszázad alatt ez a bácskai kerület valósággal a lelki tatárdulás képét mutatja. Agyonfélemlített emberek, napszamos és részes munkások, hónapok óta munka és kenyér nélkül, nemzeti és félkezelt izgatások közepette, emberinek nem nevezhető életet élnek, a másik oldalon pedig a tehetősebb gazdák forradalommal és más fantasztikus eszközökkel fenyegetőzve, paraszturalmat követelnek és hirdetnek és ebben az élére állított helyzetben, amelyet a vallási, nemzeti és osztályellenes izgatások a robbanásig feszítettek: úgy áll ott a szerencsétlen, agyongyötört magyar, német és bunyevác lakosság, mint aki nem tudja, hogy mit hoz a holnap. Meghozza-e a béke, a nyugalom, a munka áldásait, vagy továbbra is rettegetésben, megfélemlítésben és izgatásban lesz-e része?

Sötét és sivár ez a kép. S ha azt vesszük, hogy például még Baján is anonim levelek tömegével árasztják el a Mojzes-párt kortesei az ellenpárt vezetőembereit, szemérmetlenül fenyegetőzve, rágalmozva tisztességtel, közéleti férfiakat s a társadalmi visszavonásnak gyilkos mélyét két kézzel szórják szét nem csupán Baján, hanem a kerület minden községében, szembeállítva urat és parasztot, magyart és nemzetiségit, katolikust és reformátust, — akkor nyugodtan állíthatjuk, hogy tatárdulás az, amely a lelkeket törli össze és megássa a sírját ebben a kerületben a rendnek, a fegyelmeknek, a társadalmi békének, az összefogásnak és az emberi szolidaritásnak.

Mindez pedig azért történik, mert Mojzes János, független kisgazdapárti jelölt, nem tud belenyugodni abba, hogy kisebbségben maradt és mert kortesei és bérencsei ezt a petíciós időszakot alkalmasnak látják arra, hogy a választás izgalmaiból még magához sem tért kerületben újabb léktelen és lelkiismeretlen harcot folytat-

Az alábbiakban beszámolunk a kerületben nyert tapasztalatainkról és bemutat-

juk az ellenzéki terrornak, megfélemlítésnek, izgatásnak példátlan eseteit, amelyekre így kiáltott fel a helyszínen egyik választópolgár:

— Ha az urak tudnák ott fenn, hogy mi folyik itt a határszélen, kisöprüznék innen ezt a kisgazdapárti uszító és lázító társaságot.

A baracscai kerület politikai és társadalmi keresztmetsze

Mint már említettük, a nagybaracscai kerület kimondottan nemzeti kerület. Mintegy tizenháromezer főnyi magyar lakosság mellett közel nyolcezer német és közel hatezer főnyi szláv lakost számlál. Vallási tekintetben megoszlanak a katolikus és a református vallás között, míg a bunyevác lakosoknak egyrésze a szerb vallást követi. Nagyrészt mezőgazdasággal foglalkozik, de csak kisbirtokosok, a legnagyobb gazdának sincs 70—80 hold földnél többje. A tehetősebbek a németek közül kerülnek ki. A választók nagyszámú mezőgazdasági munkás, napszamos, részesmunkás s egy kisebb része kisiparos. A kerületben van Frigyes főhercegnek saját kezelési birtoka, amely a cselédségen kívül erősen foglalkoztatja a kerület mező-

Féktelen terror Nagybaracsán és Hercegszántón

Első útunk Nagybaracska községbe vezet. A délelőtti órákban csendes, kihalt a község széles, nyilegyenes főutcája. A tiszta, fehérre meszelt falusi házak itt a Bácska szívében békét és megelégedést sejtetnek. Am a négy fal között iszonyatos lelki válságok vihara dúl. Kisemberek, félrevezetett munkások, fanatizáltak, vagy megfélemlített állapotban és állandó izgalomban élnek a megszokott, biztos sinekből kiugrázott életüket.

A megfélemlítés egyik eszköze, hogy a munkástól elvonják a munkát. Így tett Kovács József Mojzes-párti főkortes, aki Balogh István napszamosról, Mojzes Péter borbélyról, Pencz Istvánról és Mojzes Imre-Buductól egyszerűen elvette a napszamosmunkát, mert Telekire szavaztak. Sirok Ferencről a kukoricaföldjét vette el Horváth János, mert Telekire mert szavazni.

Mojzes János, az ottani rokkantak elnöke ugyanígy járt.

— Pedig törvény írja elő, hogy a rokkantakat tisztelni és becsülni kell, — mondja a rokkantak elnöke.

A faluban valóságos hadiállapot van, fanatizáltak emberek gyűlölködéssel nézik azokat, akik nem „paraszti” pártiak. Ha szembe jön velük régi ismerős, vagy barát, elfordítják a fejüket, mert Telekire szavazott. Nem egyszer súlyos inzultsókban, sértésekben robbantak ki a Mojzes-pártiak politikai szenvedélye. Ifj. Kocsis János rátámadt az utcán Mojzes Istvánra és Balogh Imrere és nem éppen épületes beszéd kíséretében leköpdöste őket. Megszégyenítés, üldözés jár azoknak, akik a Nemzeti Egység Pártjának szavazói voltak. Mojzes Imre Buduc panaszolja el, hogy régi katonatársa, Horváth József, akivel együtt volt fogságban, s akinek úgyszólván életét mentette meg, most ez a szenvedésekben vele összeforrott katonatársa megfenyegette őt:

— Be ne nyisd a kapunkat!
Micsoda lelki válság előtt állhat ez a Mojzes Imre. ha az emberi mivoltából, pajtási érzéséből kiforgatott régi barátját magával így szemben látja és az izgatásnak milyen mértéke csinált barátból ellenséget.

Rókus János községi bírót Horváth Péter felgyújtással fenyegette meg. Egész érthetően adta tudtára:

— Vigyázzon az előjáróság, hogy a megsértett nép maga ne csináljon tüzeseket, amit az előjáróság nem fog tudni előlítani.

Nyílt fenyegetés ez a rend és a nyugalom felborításával.

Különös figyelmet érdemel az a bojkottmozgalom, amely például Ingusz malomtulajdonos, több kereskedő és iparos ellen indult el, amely az anyagi romlás felé sodorja őket. A tejcsarnok kénytelen Báb-

gazdasági munkásságát is, különösen aratáskor és csépléskor.

Politikai szempontból, mint már említettük, a tehetősebb gazdák, különösen a németek és a bunyevácok egyrésze a független kisgazdapárti Mojzes János mellett áll s ebben nem kis szerepe van az ottani német Bundnak. A tisztviselők és a szegényebb elem, a mezőgazdasági munkásság Teleki János grófot, a Nemzeti Egység Pártjának képviselőjét támogatja. A kisgazdapártiak számban kisebbségben vannak. Am, — minthogy nincs mit veszteniük — hangban, terrorban, lázításban többszörösen felülmúlják azt az erőviszonyt, amely a számok arányából kialakul. Ami a hatóságok szerepét illeti, a legnagyobb tárgyilagossággal állapíthatjuk meg, hogy a kerület minden községében a hatóságok teljes passzivitással tartják magukat távol a pártpolitika eseményeitől, hullámsaitól, csupán a rend és a nyugalom fenntartására vigyáznak. Ugyanakkor a Mojzes-pártiak az alispánnak, Szabovlyevits Dusánnak jóindulatával és támogatásával kérkedhetnek és ezt meg is teszik túlzott mértékben. De a megfélemlítés válogatott eszközeivel terrorizálják a független kisgazda Mojzes-pártiak a hatóságokat és a hatósági tisztviselőket, akiknek egy része éppen ezért választáskor, tartózkodott a szavazástól.

monostorról tejet hozni, mert az egyre fokozódó nyomás és bojkott miatt Baracsán nem kap a gazdáktól tejet.

— És a módszer mindenütt ugyanaz: megfélemlíteni mindenkit, aki a Nemzeti Egység táborához tartozik, üldözni őket, anyagi létében megtámadni. Odáig ment hatásában ez a megfélemlítés, hogy Barabás István orvos, az első szavazókörzet nemzeti egységpárti titkára, a terror miatt nem mert szavazni.

Viszont Hercegszántón Bittner József dr. orvos a fenyegetésektől nem ijedt meg. Erre egyszerűen nyomorba döntötték. Így mondja el kálváriáját:

— A választás előtt megfenyegettek, hogy éhen fogok veszni, ha nem állok Mojzes mellé. Elmehek betegéért Telekihez. Választás után pedig a fenyegetést be is váltották. Január-februárban kétszázötven új betegem volt, míg az elmúlt fél évben mindössze csak kilenven. A Frigyes főhercegi uradalom ugyanígy bánt el velem, ahol egyébként a napszamos és béresmunkás, ha nem Mojzes-párti, nem kap sem munkát, sem földet, — m fát. Az ura-

A megfélemlített és felizgatott kerület nyugalomra vágyik

Talán alig van kerülete az országnak, amely az elmúlt félszázadban, a választások óta, annyi izgalmat, megfélemlítést átélt, mint a nagybaracscai kerület. Aki látta ezt a pusztítást, amit a szélsőséges, demagóg kortesek a nép lelkén végeztek, aki hallotta a megfélemlített, kisémmizett, ninestelenek panaszait és aki a titokban folyó osztályellenes izgatásnak félreismertetetlen romboló eredményeit szemlélhette: az, és csupán az tud hozzávetőleges képet alkotni magának a nagybaracscai lelki tatárdulásról. Ez az állapot — mint nekünk ott mondták — mindaddig eltart, amíg Mojzesék petíciója a közigazgatási bíróságnál el nem dől. Addig nincs megállás az izgatásban, a terrorban, a megfélemlítésben, addig a jelszó csak egy marad: a paraszt csak nem fog más mellé állni.

— És ha mégis más mellé áll, akkor pokol az élete.

A Nemzeti Egység Pártja ebben a helyzetben igyekszik lecsillapítani a kedélyeket és kiegyenlíteni az ellentéteket. A magyar, német és bunyevác testvériség és sorsközösség kiépítésén, megerősítésén fáradozik. A szélsőséges — legyen az nemzeti vagy vallási — áramlatok pusztításait igyekszik ellensúlyozni megértéssel és a társadalmi béke szükségességének hangsúlyozásával. A

Ön-Hosszonyom
ismereti
amarkol!

ezen kiváló
minőségű,
abszolút jó
harisnyát

1.85-ös
propaganda
áron
árusítom

Ezzel a

beszövétt
márkájú
harisnyával
még minden
vevőm meg
volt
elégedve

TEKINTSE MEG
ASSZONYOM!

Vidékre postán
utánvétellel szállítunk

HEILIG HARISNYAHÁZA
Budapest, VII., Rákóczi-ut 26

dalom orvosa voltam és a választások óta mindössze harminc pengőt kerestem.

Ricza István, Szalai Gyula, hercegszántói lakosok nem győznek panaszkodni.

— Az aratási szerződésem már meg volt, — mondja Ricza István, — közvetlenül az aratás előtt mégis kitétek. Azt mondták, hogy ha az urakra szavazok, akkor kérjek ott munkát. Most a parasztnak kell uralkodnia.

A Teleki-párti bunyevácok állandó remegésben élnek

Külön fejezetet érdemel az a minősítetlen eljárás, amivel állandó rettegetésben tartják a Teleki-párti bunyevácokat. Csak a dicséret hangján lehet megemlékezni a jó magyarérvésű és békéstermészetű bunyevácokról és németekről, akik teljesen egybeolvadtak érzésben és megértésben a magyarsággal, itt a jugoszláv határszélen. Most azzal fenyegették meg a Mojzes-párti kortesek a bunyevácokat, hogyha nem szavaznak Mojzesre, egyszerűen átteszik őket a határon és kenyérüket, munkájukat elvesztik. Hallatlan rettegetésben várják, hogy nem következnek-e be Mojzesék fenyegetése? Nem kell-e elhagyniok azt a helyet, ahol évtizedek óta dolgoznak.

Garán, Csátalján hasonló állapotokat látnunk. Bátmonostoron ugyanez az áldatlan harc, terror és fenyegetés, barátot és rokont szembeállított egymással a politikai terror és izgatás.

képviselőnek, Teleki János grófnak nagy érdemei vannak ezen a téren és ezért olyan népszerű nem csupán a szegény sorsú magyarok, németek és bunyevácok előtt, de még Baján is, ahová szintén átszaptak ennek a politikai harcnak izgalmai és szenvedélyei.

Baján a Teleki-párt vezető embereit — mint mondtuk — elárasztják anonim levelekkel. Az ilyenekre általában nem szoktak súlyt vetni, de aki közelebbről ismeri a vidéki városok lélektanát, az jól tudja, mit jelent a névtelen rágalmozás, vádaskodás és izgatás. Nyílt levelezőlapon írják ezeket s mindegyikük így kezdődik:

Széggyelje magát!

Azután következnek a sértések, vádak, rágalmozás, beleszóve közéleti tisztas férfiak neveit. Az emberek lelki nyugalma felborul, mindenki gyanús és senki nem tudja, holnap kinek hoz a posta gyalázkodó levelet.

Az egyik megrágalmozott, köztiszteltetben álló bajai ügyvéd ezt mondja, amikor megmutatja nekünk a hozzá intézett anonim levelet:

— Hígyje el uram, valóban széggyeljük magunkat ilyen állapotok között. S nem tudjuk, meddig tart még ez a féktelen ellenzéki terror és izgatás és mire fog vezetni. Ez a város és a nagybaracscai kerület végére csendre és nyugalomra vágyik.

MOHAR JÓZSEF